Hukuk Bölümü 2011/81 E. , 2011/168 K.

- 3213 sayılı Maden Kanunu uyarınca verilen idari para cezasına karşı açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

- KABAHATLER KANUNU (5326) Madde 16
- ÇEŞİTLİ KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN (5560) Madde 31
- MADEN KANUNU (3213) Madde 30
- MADEN KANUNU (3213) Madde 1
- UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 14
- UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNİN KURULUŞ VE İŞLEYİŞİ HAKKINDA KANUN (2247) Madde 27
- TÜRK CEZA KANUNU (5237) Madde 16
- İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU (2577) Madde 15
- MADEN KANUNU (3213) Madde 12

"İçtihat Metni"

Davacı : E. Kum Tic. Mad. Nak. San. A.Ş.

Vekili : Av. B.T.

Davalı : Antalya İl Özel İdaresi

O L A Y : Davacı Şirkete, 1(a) grubu madenlere giren malzemeyi, 1(a) grubu maden işletme ruhsatı almadan üreterek ticari amaçla sattığı gerekçesiyle, 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesinin 5. fıkrası uyarınca Vali Olurlu 02.08.2005 günlü ve 826 sayılı işlem ile 58.800,00 YTL idari para cezası verilmiş, Antalya İl Özel İdaresinin 17.02.2006 günlü ve 172 sayılı yazısı ile durum davacıya bildirilmiştir.

Davacı vekili, söz konusu para cezasının iptali istemiyle 14.03.2006 tarihinde adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

ANTALYA 1. SULH CEZA MAHKEMESİ: 14.4.2006 gün ve D.İş No: 2006/283, D.İş Karar No: 2006/283 sayı ile, Anayasa Mahkemesinin E:2005/108, K:2006/35 sayılı 01.03.2006 tarihli kararı ile Kabahatler Kanununun 3. maddesi iptal edildiği; bu karar ile, idari para cezalarına karşı başvuru yolunun 1 Haziran 2005 tarihi öncesindeki uygulamaya büyük oranda geri dönmüş olduğu; buna göre, İdari para cezasının kaynağı olan yasada, kişiler hakkında idare tarafından verilen idari para cezalarına karşı itiraz yolu açık biçimde Sulh Ceza Mahkemeleri olarak belirlenmemiş ise, İdarenin her türlü eylem ve işlemlerinin hukuksal denetimini yapmakla görevli mahkemelerin, (Anayasamızın ilgili hükümleri ve İdare Mahkemelerinin kuruluşu hakkındaki kanun hükümlerinden yola çıkılarak) İdare Mahkemeleri olduğu hukuksal sonucuna ulaşılabileceği; itiraz edenin hakkında düzenlenen idari para cezasının dayanağı olan yasa hükmünün ve bu hükmün yer aldığı özel yasanın bütünü ile incelenmesi halinde, bu yasa gereğince verilen idari para cezalarına karşı itiraz yolunun özel olarak açık biçimde Sulh Ceza Mahkemeleri olarak gösterilmediğinin Mahkemelerince anlaşılmış bulunduğu; Kabahatler Kanununun 3. maddesinin Anayasa Mahkemesinin yukarıda anılan kararı ile iptal edilmesi de dikkate alınarak ve Mahkemelerin görevi kamu düzeni ile ilgili olduğundan ve yargılamanın her aşamasında verilebileceğinden, res'en görev yönü ile itiraz dosyasının ele alınıp incelendiği, yapılan inceleme sonucunda, itiraz eden hakkında uygulanan idari para cezasının dayanağı olan özel yasada Mahkemeleri özel olarak görevlendirilmediğinden, yapılan itirazı değerlendirme ve sonuçlandırma görevinin İdare Mahkemesi olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; yapılan itiraz Antalya 3. Ağır Ceza Mahkemesinin 22.6.2006 gün ve Değ.İş.No:2006/825 sayılı kararıyla reddedilmiş ve Mahkeme kararı kesinleşmiştir.

Davacı vekili bu kez, aynı istemle 12.5.2006 tarihinde idari yargı yerinde dava açmıştır.

ANTALYA 1. İDARE MAHKEMESİ: 18.05.2006 gün ve E:2006/1592, K:2006/723 sayı ile, Anayasa Mahkemesinin 1.3.2006 günlü kararının Resmi Gazetede yayınlanmaması ve hukuken sonuç doğurmaması nedeniyle mevcut 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesinin gerektiği; kabahatler ve kabahatlere uygulanacak yaptırımların, 765 sayılı eski Ceza Kanunundan farklı bir anlayışla 5237 sayılı yeni Türk ceza Kanununda düzenleme dışı bırakıldığı ve yeni Türk Ceza Kanunu ile eş zamanlı olarak yeni bir Kabahatler Kanununun yürürlüğe konulduğu, ancak, hemen belirtilmelidir ki; özel hükümlerinde aksi ceza kanununda sayılan kabahatler büyük oranda korunmuş olmakta birlikte yürürlüğe giren bu Kabahatler Kanununun, 765 sayılı Yasada yer alan hükümlerden farklı olarak yeni bir amaç ve kapsam taşıdığı; Kabahatler Kanununun, uyuşmazlık konusu olayda görev konusunun çözümü açısından en önemli maddelerden birisinin "Tanım" başlıklı 2 nci maddesi olduğu, maddede, Kabahat deyiminin, kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık olarak tanımlandığı, "fiil" den hareketle bir tanımlama yerine "fiil"e uygulanacak idari yaptırıma dayalı bir tanımlamaya yer verildiği, idari yaptırımların ne olduğunun da Kanunun 16 ncı maddesinde sayıldığı ve idari para cezası ile idari tedbirlerden ibaret olduğunun belirtildiği, buna göre; eğer bir kanunda tanımlanmış bir fiil, yine o kanunda belirtilen esas ve usuller uygulanarak, yetkilendirilmiş idari kurul, makam veya kamu görevlisi tarafından verilecek bir "para cezası" yaptırımına bağlanmış ise o fiilin Kabahatler Kanunu açısından bir "kabahat" olarak kabul edilmiş olduğu; "Genel Hükümler" başlıklı birinci kısım ve özel hükümleri içeren "Çeşitli Kabahatler" başlıklı ikinci kısım olmak üzere iki kısımdan oluşan Kabahatler Kanununun özel hükümlerinde çeşitli kabahatlere yer vermiş olmakla birlikte, 3 üncü maddenin birinci fıkrasında, bu kanunun genel hükümlerinin diğer kanunlardaki kabahatler hakkında da uygulanacağının açıkça belirtildiği, diğer kanunlardaki Kabahatlerin neler olduğunun da 2 nci maddede yer alan kabahat tanımında saklı bulunduğu, kanunlarda idarece verilen para cezası veya idarece uygulama bir idari tedbire bağlanan fiilin, Kabahatler Kanunu açısından artık bir kabahat olduğu ve bu kabahatler için Kabahatler Kanununun kurallarının uygulanacağı; Kabahatler kanununun başvuru yolunu düzenleyen 27. maddenin birinci fıkrasında "idari para cezası"na ve mülkiyetin kamuya geçirilmesi"ne ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde Sulh Ceza mahkemesine başvurulabileceği kurala bağlandığına göre, artık idari para cezalarını karşı açılacak davalarda görevli yargı yerinin idari değil adli yargı yeri olduğu; öte yandan, Kanunun Geçici 2. maddesinde, bu kanun hükümlerinin, yürürlüğe girdiği tarih itibariyle idare mahkemelerinde dava açılarak iptali istenen idari yaptırım kararları hakkında uygulanamayacağı; geçici 3. maddesinde, daha önce verilmiş idari para cezalarına ilişkin kararlara karşı henüz iptal davası açılmamış olmakla birlikte dava açma süresinin geçmemiş olması halinde bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren onbeş gün içinde 27. madde hükümlerine göre sulh ceza mahkemesine başvuruda bulunulabileceği yolunda yer alan kuralların, yukarıda getirilen yorumu doğruladığı; kanunun gerekçesinde, bu kanunun, idari nitelikteki yaptırımlarla ilgili olarak genel bir kanuna olan ihtiyaçtan doğduğu, tasarı kapsamında tanımlanan özel kabahatlerin sınırlayıcı olmadığı, tasarıda belirlenen genel ilkelerin özel kanunlarda tanımlanan kabahatler hakkında da uygulanmasını sağlamayı amaçladığı belirtilmiş, TBMM Adalet komisyonu raporunda da aynen; "Tasarıda hüküm bulunmamakta ise de, kabahatlerin ve bunlar karşılığında öngörülen idari yaptırım kararlarının bir idari işlem olmasının

ötesinde, ceza hukukunun genel prensipleriyle yakın ilişki içinde olduğu düşüncesiyle; kabahatler karşılığında öngörülen idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesi kararlarına karşı idari yargıya değil, ceza mahkemesine başvurulabilmesini mümkün kılan düzenleme yapılmıştır. Bu nedenle 1. maddeye iki bent eklenerek, kabahatler dolayısıyla karar alma süreci ve idari yaptırım kararlarına karşı kanun yolu da Tasarının kapsamına ithal edilmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki, böyle bir düzenlemenin yapılmasına gerek de duyulmaktadır. Zira idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin kararlarla ilgili olarak, yerine getirilmeden önce, adli denetim imkânının ve bu suretle kesinleşmenin sağlanması gerekir. Böylece, kişiler açısından hukuki güvence sağlanmış olur" şeklinde bir gerekçeye yer verilmiş olduğu; aksi yöndeki bir düşüncenin, Kabahatler Kanununu sadece ve sadece kanununun "Çeşitli Kabahatler" başlıklı ikinci kısmında yer alan ve büyük oranda eski ceza kanununda sayılan kabahatlerden oluşan toplam 12 çeşit kabahatle sınırlı olduğu sonucunu doğurur ki, bunun, kanununun genel hükümlerinde yer alan maddelerle getirilen sistematiğine uygun düşmeyeceği ve özellikle kanunun yukarıda yer verilen 3. maddesinin birinci fıkrasını, geçici 2 nci ve 3 üncü maddelerini, uygulama alanı olmayan gereksiz maddeler durumuna düşüreceğinin açık olduğu, Yasa koyucunun bu tür bir sonucu öngördüğünün söylenemeyeceği; bu durumda, Kabahatler Kanununun yürürlüğe girdiği 1.6.2005 tarihinden itibaren idari para cezalarına karşı açılan davaların, kabahatler Kanunu kapsamında olduğu ve idari yaptırım olarak para cezası öngören kanunlarda itiraz yeri olarak idare mahkemeleri gösterilmiş olsa dahi görüm ve çözümün adli yargı yerlerinin görev alanına girdiği sonucuna ulaşıldığı gerekçesiyle; 2577 sayılı idari Yargılama Usulü Kanununun 15/1-a maddesi uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiş temyiz edilmesi üzerine bu karar, Danıştay 8.Dairesinin 25.9.2009 gün ve E:2006/4719, K:2009/5019 sayılı kararıyla onanmış; karar düzeltme istemi de aynı Dairenin 24.9.2010 gün ve E:2010/658, K:2010/4667 sayılı kararıyla reddedilmiş ve Mahkeme kararı kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, Ayper GÖKTUNA, Nüket YOKLAMACIOĞLU, Muhittin KARATOPRAK ve Sedat ÇELENLİOĞLU'nun katılımlarıyla yapılan 04.07.2011 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulunun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece, adli yargı dosyası da temin edilmek suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Mehmet BAYHAN ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, 3213 sayılı Kanun'un 12. maddesinin beşinci fıkrası uyarınca verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

4/6/1985 gün ve 3213 sayılı Maden Kanunu'nun "Amaç" başlığını taşıyan 1. maddesinde, "Bu Kanun madenlerin aranması, işletilmesi, üzerinde hak sahibi olunması ve terk edilmesi ile ilgili esas ve usulleri düzenler" denilmiş; 12. maddesinin, işlemin tesis edildiği anda yürürlükte bulunan beşinci fıkrasında; ruhsat veya işletme izni olmadan üretim faaliyetinde bulunulduğunun tespiti halinde, üretilen madene mülkî idare amirliklerince el konulacağı, bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idarî para cezası uygulanacağı, bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesinin Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılacağı, bu fiili işleyenlerin adlî takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirileceği, el konulan madenlerin, mülkî idare amirliklerince satılarak bedelinin özel idareye aktarılacağı belirtilmiştir.

3213 sayılı Maden Kanunu'nun 2, 3, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 27, 29, 30, 31, 32, 47; ek 7, 8; geçici 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19. maddelerinde 10.6.2010 gün ve 5995 sayılı Kanun ile değişiklik yapılmış ise de; Maden Kanunu'nda, idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, " (1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır"; Kanunun "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise "idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni

yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 3213 sayılı Maden Kanunu'nda idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Antalya 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nce verilen 14.4.2006 gün ve D.İş No: 2006/283, D.İş Karar No: 2006/283 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 04.07.2011 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.